

حضور

خدایل چنان معنایی نفوا در قرآن کریم
با فاکتور پر روستی معاهداسی اپزوتسو

محمّد حسین شیرافکن

شناسنامه:

نام کتاب: حضور

(تحلیل میدانی معنایی تقوا در قرآن)

کریم با تأکید بر روش ایزوتسو

نام نویسنده: محمد حسین شیرافکن

نوبت چاپ: اول، زمستان ۱۳۹۶

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

صفحه آرای: کانون تبلیغاتی طرح و نشر

طرح جلد: گرافیک مهتاب

ناشر: انتشارات مشق

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۷۹۵-۶۹-۱

سرشناسه : شیرافکن محمد حسین
عنوان و نام پدیدآور : حضور: تحلیل میدانی معنایی تقوا در قرآن کریم
با تأکید بر روش معناشناسی ایزوتسو
مشخصات نشر : بهار ۱۳۹۶
مشخصات ظاهری : ۲۵۵ ص.؛ مصور؛ ۲۱/۵×۱۴/۵ س.م.
شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۵۷۹۵-۶۹-۱
وضعیت فهرست نویسی : بیا
یادداشت : کتابنامه: ص. ۲۵۲-۱۵۵؛ همین بهار زیرنویس.
عنوان دیگر : تحلیل میدانی معنایی تقوا در قرآن کریم؛ روش معناشناسی ایزوتسو.
موضوع : قرآن -- بررسی و شناخت
Quran -- Surveys : موضوع
موضوع : تقوا -- جنبه های قرآنی
Piety -- Quranic teaching : موضوع
موضوع : معنی شناسی
Semantics : موضوع
رده بندی کنگره : ۹۱۳۹۶ش ۷۵/ت ۱۰۴ BP
رده بندی دیویی : ۲۹۷/۱۵۹
شماره کتابشناسی ملی : ۵۰۴۷۰۸۰

فهرست مطالب

مفاهیم

۱۳	زبان شناسی و معناشناسی
۱۵	روش معناشناسی ایزوتسو
۱۶	معنای پایه و نسبی
۱۷	روابط همنشینی و جانشینی
۱۹	نسبت تقابل
۱۹	معناشناسی همزمانی و در زمانی
۲۰	حوز و میدان معنایی
۲۲	انواع دلالت مفهومی
۲۲	خاتره مایی قرآن کریم
۲۴	فهرست

تحلیل میدانی معنای تقوا در حوزه همنشینی

۳۴	تحلیل در حوزه همنشینی
۳۴	تحلیل همنشینی "تقوا" و "ایمان"
۶۵	تحلیل همنشینی "تقوا" و "تقوا"
۷۱	تحلیل همنشینی "تقوا" و "تقوا"
۷۶	تحلیل همنشینی "تقوا" و "صب"
۸۰	تحلیل همنشینی "تقوا" و "احسان"
۸۳	تحلیل همنشینی "تقوا" و "اطاعت"
۸۹	تحلیل همنشینی "تقوا" و "خوف"
۹۷	تحلیل همنشینی "تقوا" و "خشیت"
۱۰۱	تحلیل همنشینی "تقوا" و "معیت الهی"
۱۰۸	تحلیل همنشینی "تقوا" و "صدق"
۱۱۰	تحلیل همنشینی "تقوا" و "رحمت"
۱۱۷	تحلیل همنشینی "تقوا" و "غفران"
۱۲۱	تحلیل همنشینی "تقوا" و "فوز"
۱۲۳	تحلیل همنشینی "تقوا" و "شکر"
۱۲۷	تحلیل همنشینی "تقوا" و "عبادت"
۱۳۱	تحلیل همنشینی "تقوا" و "ذکر"
۱۴۰	تحلیل همنشینی "تقوا" و "اصلاح"
۱۴۷	تحلیل همنشینی "تقوا" و "اتباع"
۱۵۰	تحلیل همنشینی "تقوا" و "فلاح"
۱۵۴	تحلیل همنشینی "تقوا" و "خسر"
۱۵۷	نتیجه
۱۵۷	همنشینهای زمینه ای "تقوا"
۱۵۸	همنشینهای تاثیر گذار "تقوا"
۱۵۹	همنشینهای مکمل "تقوا"
۱۵۹	همنشینهای تاثیر پذیر "تقوا"

تحلیل میدانهای معنایی تقوا در حوزه جانشینی

۱۷۸	تحلیل در حوزه جانشینی
۱۷۸	تحلیل جانشینی "تقوا" و "بر"
۱۸۲	تحلیل جانشینی "تقوا" و "صبر"
۱۸۶	تحلیل جانشینی "تقوا" و "احسان"
۱۸۹	تحلیل جانشینی "تقوا" و "هدایت"
۱۹۰	تحلیل جانشینی "تقوا" و "ایمان"
۱۹۱	تحلیل جانشینی "تقوا" و "صدق"
۱۹۲	تحلیل جانشینی "تقوا" و "عدل"
۱۹۳	تحلیل جانشینی "تقوا" و "اولیاء الله"
۱۹۴	نتیجه

تحلیل میدانهای معنایی تقوا در حوزه تقابل

۲۰۰	تحلیل در حوزه تقابل
۲۰۰	تحلیل تقابل "تقوا" و "کفر"
۲۰۸	تحلیل تقابل "تقوا" و "عدوان"
۲۱۲	تحلیل تقابل "تقوا" و "ظلم"
۲۱۶	تحلیل تقابل "تقوا" و "کبر"
۲۱۹	تحلیل تقابل "تقوا" و "فاد"
۲۲۱	تحلیل تقابل "تقوا" و "اسراف"
۲۲۳	تحلیل تقابل "تقوا" و "فحش"
۲۲۵	تحلیل تقابل "تقوا" و "حسran"
۲۲۶	تحلیل تقابل "تقوا" و "خیانت"
۲۲۷	تحلیل تقابل "تقوا" و "اختیال"

نتیجه

۲۳۳	نتیجه گیری با نسبت سنجی
۲۳۶	نتیجه گیری بدون نسبت سنجی
۲۳۶	تقوا مبتنی بر معرفت است
۲۳۸	تقوا امری اکتسابی است
۲۴۱	تقوا دارای مولفه عاطفی است
۲۴۴	تقوا مقتضی عمل است
۲۴۵	تقوا فراتر از ایمان و اسلام است
۲۴۸	تقوا قابل زیادت و نقصان است
۲۴۹	آرامش روحی در پرتو تقوا
۲۴۹	حسن رفتار اجتماعی در پرتو تقوا
۲۵۰	تقوا حالتی پویا است
۲۵۲	منابع

مقدمه

با مراجعه به قرآن کریم به این نکته کشف می‌شود که تقوا از جمله اموری است که در زندگی انسان، یسه دوانده و در تمامی شئون او دخیل است. تقوا گاه در نقش یک عبادت محک و گاه در نقش یک حافظ عمل می‌کند. لذا در جهان بینی قرآن کریم تقوا از جایگاه والا و ویژه ای برخوردار است. تقوا از اموری است که با بسیاری از مولفه های دینی ارتباط دارد. پژوهش حاضر بر آن است تا با تشکیل میزان معنایی، جایگاه تقوا را در این جهان بینی قرآنی کشف نماید.

تقوا از برترین معانی است که خداوند از انسان طلب می‌کند. با کسب آن بندگان را از یوغ بندگی غیر رها سازد و در منزلگاه موعود بی‌نیاز نماید. رساله حاضر در مقام تبیین و تحلیل جایگاه تقوا در مکانیسم معنایی قرآن کریم می‌باشد. برای روشن شدن اهمیت و ضرورت این موضوع با ید به سه نکته اشاره کرد:

الف. آموزه تقوا از جمله مباحث اخلاقی است که مولفه‌های دیگر به آن ختم می‌گردد. یعنی یک ارتباط عمیقی بین این آموزه و دیگر آموزه های اخلاقی قرآنی وجود دارد. حتی می‌توان این خصیصه را زمینه دیگر موارد دانست.

ب. از طرفی این خصیصه از پر بسامد ترین خصائص قرآنی است که این کثرت کاشف از اهمیت آن در نزد خدای متعال است.

ج. عدم بررسی این مقوله با نگاه معناشناسی بر ضرورت پرداخت به این موضوع می‌افزاید.

لازم به ذکر است مراد از معناشناسی، تحلیل لغوی و یا مفهوم شناسی اصطلاحی نیست بلکه هدف این است که ارتباط موجود در جهان بینی قرآنی را با استفاده از روابط درون متنی کشف کنیم. در این کتاب محور رای کشف جایگاه تقوا، قرآن کریم بوده و به کمک هم‌نشین، جانشین و مقابل تقوا که در قرآن کریم ذکر شده این جایگاه را روشن می‌سازیم. شیوه پژوهش معناشناسی با تکیه بر نظریه میدان معنایی با رویکرد همزمانی است. معناشناسی همزمانی، بر اساس نسبت های بینامتنی، واژگان مرتبط را تحلیل می‌کند. نسبت های که در این رساله برای تحلیل میدان معنایی تقوا در نظر گرفته شده است، عبارتند از: نسبت هم‌نشینی، جانشینی و تقابل.

هم‌نشین‌های تقوا به همدیگر زمینه ای، تاثیرگذار، مکمل و تاثیرپذیر تقسیم شده اند. از میان هم‌نشین‌های تقوا، مثل صدق، صبر، ذکر، خشیت، خوف، و دیگر موارد، بالاترین بسامد ارتباطی با ایمان رخ داده است؛ لذا ایمان در تحلیل میدان معنایی تقوا نقش بسزایی دارد. جانشین‌های تقوا نیز بررسی شده و به مواردی مثل بر، احسان، هدایت، عا، و در موارد دست پیدا کرده ایم. برای تکمیل بحث نیاز به مولفه های مقابل تقوا، نیز بود که در این بستر مواردی مثل عدوان، کفر، ظلم، کبر، فساد و دیگر موارد کشف شد. در نهایت حاصل تحلیل و بررسی های به عمل آمده ۹ نکته کلیدی گشت که عبارتند از:

۱- تقوا مبتنی بر معرفت است

۲- تقوا امری اکتسابی است

۳- تقوا دارای مولفه عاطفی است

۴- تقوا مقتضی عمل است

۵- تقوا فراتر از ایمان و اسلام است

۶- تقوا قابل زیادت و نقصان است

۷- آرامش روحی در پرتو تقوا است

۸- حسن رفتار اجتماعی در پرتو تقوا است

۹- تقوا حالتی پویا است

در بررسی‌های صورت گرفته گستره معنایی تقوا در قرآن کریم و میزان تاثیر گذاری آن در معانی زندگی بشر کشف شده، لذا ارزش پرداخت به این مبحث روشن می‌گردد.

فایسنان ۱۳۹۴هـ

